

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT
Rruga: Naim Frashëri, Nr 37, Tiranë, ALBANIA

**PROGRAMI I ZHVILLIMIT PROFESIONAL PËR EFEKT MARRJEN E
SHKALLËVE TË KUALIFIKIMIT TË MËSUESVE TË LËNDËS
SHKENCA E TOKËS
2013**

1) HYRJE

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të lëndës Shkenca e Tokës është hartuar nga grupi i punës, i ngritur nga Instituti i Zhvillimit të Arsimit – IZHA, për t'u ardhur në ndihmë të gjitha Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit të rretheve, si dhe të gjithë mësuesve të lëndës Shkenca e Tokës për t'u përgatitur për testimin kombëtar për marrjen e shkallëve të kualifikimit.

Programi është zhvilluar duke iu përgjigjur kërkesave që MASH-i ka vendosur për mësuesit që kualifikohen. Programi është hartuar duke mbajtur parasysh se fushat kryesore në të cilat testohen njohuritë dhe aftësitë e mësuesve janë:

- dokumentet zyrtare¹ të cilat kanë të bëjnë me veprimtarinë mësimore – edukative të mësuesve;
- programet përkatëse lëndore;
- aspekte të pedagogjisë dhe metodologjisë në mësimdhënie-nxënie në përgjithësi si dhe të lëndës Shkenca e Tokës në veçanti;
- aspekte të etikës dhe komunikimit;
- aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe;
- përmbajtjen shkencore të lëndës Shkenca e Tokës sipas programeve lëndore përkatëse.

2) QËLLIMI I PROGRAMIT

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të lëndës Shkenca e Tokës është hartuar për të mbështetur dhe nxitur zhvillimin profesional të tyre. Programi është hartuar nga grupi i punës duke mbajtur parasysh përmbushjen e dy qëllimeve kryesore:

---

¹ Është fjala për të gjitha dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MASH-i që zbatohen në shkollë duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

- *Së pari*, të ofrohet si një program orientues për t'u ardhur në ndihmë Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit të rretheve si dhe të gjithë mësuesve të lëndës Shkenca e Tokës në arsimin parauniversitar për të realizuar veprimtaritë kualifikuese dhe trajnuese në bazë rrethi. Në këtë aspekt programi mund të plotësohet nga DAR/ZA-të përkatëse, sipas kushteve dhe mundësive konkrete.
- *Së dyti*, si një program i detyruar, veçanërisht për mësuesit që këtë vit do të marrin shkallët e kualifikimit, në mënyrë që ata të realizojnë një përgatitje gjithëvjetore, për të përballuar me sukses kërkesat që ka testimi kombëtar për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit.

Programi synon:

- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e legjislacionit arsimor e në mënyrë të veçantë të risive më të fundit të reformës arsimore.
- Rritjen e aftësive dhe kompetencave profesionale të kuadrit mësimdhënës, për të ndikuar drejtpërdrejtë në rritjen e efektivitetit të procesit mësimor, drejt një mësimdhënieje të suksesshme.
- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për domosdoshmërinë e njohjes së koncepteve bazë dhe ligjësive shkencore të lëndës si dhe të zbatimit të tyre në praktikë, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës ku japin mësim.
- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e rregullave të etikës dhe komunikimit në punën e tyre në shkollë.
- Rritjen e aftësive të mësuesve në drejtim të zbatimit me saktësi të rregullave drejtshkrimore të shqipes.
- Realizimin në praktikë nëpërmjet demonstrimit konkret të aftësive të fituara, e në mënyrë të veçantë nëpërmjet vlerësimit të arritjeve përmes testimit.

3) PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të lëndës Shkenca e Tokës është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional, të përmendura më sipër, për të cilat testohen mësuesit. Për secilën fushë janë renditur njohuritë dhe aftësitë bazë që duhet të zotërojë mësuesi i lëndës Shkenca e Tokës që të përmbushë me sukses rubrikat e testimit.

Programi është ndërtuar duke pasur si pikënisje standardet bazë të përgjithshme të mësuesit, si dhe standardet lëndore të mësuesit. Përshkallëzimi i kompetencave profesionale që lidhen me secilën fushë të testimit do ta ndihmojnë mësuesin që të identifikojë nevojat e tij, si dhe çështjet në të cilat duhet të thellohet më shumë.

Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi është paraqitur sipas një formati të caktuar. Sipas këtij formati, për secilën fushë prezantohen kompetencat që mësuesit duhet të

zotërojnë në fushën e njohurive dhe aftësive si dhe literatura përkatëse rekomanduese që u vjen në ndihmë për zotërimin e këtyre kompetencave.

PËRMBAJTJA E PROGRAMIT	
Fusha : Dokumentet zyrtare	
Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura e rekomanduar
<ul style="list-style-type: none"> • të zbërthejë dokumentacionin shkollor për arsimin parauniversitar; • të zbatojë në praktikën e përditshme kërkesat që burojnë nga zbatimi i këtij dokumentacioni; • të demonstrojë zbatimin konkret të udhëzimeve të MASH në funksion të përmirësimit të procesit të mësimdhënie-mësimnxënies. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ligji Nr. 69/2012 për Sistemin Arsimor Parauniversitar në Republikën e Shqipërisë. • Dispozitat Normative për Arsimin Parauniversitar (DN). • Udhëzimi Nr. 49, dt. 27.12.2006 i MASH "Për hartimin e objektivave të arritjeve të nxënësve". • Udhëzimi Nr.38, dt.09.10.2007 i MASH "Për zhvillimin e orëve të lira në shkollë". • Udhëzimi Nr. 35, dt.09.10.2007 i MASH "Për lirinë e mësuesit për orët mësimore të parashikuara në programin lëndor" • Udhëzimi Nr. 37, dt.09.10.2007 i MASH "Për paraqitjen e personelit të shkollës në mjediset shkollore" • Udhëzim Nr. 16, dt. 24.07.2012 për vitin shkollor 2012-2013 në Sistemin Arsimor Parauniversitar. • Udhëzimi Nr. 21, datë 23.07.2010 "Për normat e punës mësimore edukative dhe numrin e nxënësve për klasë në institucionet e Arsimit Parauniversitar". • Udhëzimi i Alertekstit 2010-2011 dhe Paketa informuese "Alertekst 2012" • Rregullore për procesin e maturës shtetërore 2013 në Republikën e Shqipërisë, dt. 07.01.2013 • Rregulloren Nr 4998, datë 27.07.2010 për vlerësimin e nxënësit në gjimnaz • "Kualifikimi i mësuesve" – Teste 2008, 2009, 2010", IKT

Fusha : Programet lëndore	
Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura e rekomanduar
<ul style="list-style-type: none"> • interpretojë integrimin e standardeve të të nxënit të lëndës Shkenca e Tokës në programin lëndor; • identifikojë parimet e përgjithshme të ndërtimit të programit të lëndës Shkenca e Tokës; • interpretojë risitë në strukturë e në përmbajtje të programit të kësaj lënde; • vlerësojë koherencën vertikale të kurrikulës së lëndës Shkenca e Tokës (sigurimi i vazhdimësisë së programeve nga njëri vit në tjetrin); • vlerësojë koherencën horizontale të kurrikulës së lëndës Shkenca e Tokës (lidhjen e ndërsjellë midis drejtimeve të së njëjtës fushë apo fushave të ndryshme); • ndërtojë një model planifikimi tematik mbi bazën e objektivave të programit të lëndës Shkenca e Tokës. 	<ul style="list-style-type: none"> • Standardet e nxënies për gjimnazin - IKT, 2009. • Programi i lëndës Shkenca e Tokës, klasa e 10-të. • Udhëzues kurrikular për lëndën Shkenca e Tokës.
Fusha : Aspekte të pedagogjisë dhe metodologjisë në mësimdhënie-nxënie	
Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura e rekomanduar:
<p><u>Metodologjia</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • të demonstrojë teorikisht dhe praktikisht përdorimin e metodave, teknikave dhe strategjive të ndryshme ndërvepruese për mësimdhënien e lëndës Shkenca e Tokës; • të administrojë me efektivitet të mësuarit e individëve, grupeve dhe të gjithë klasës, duke e ndryshuar mësimdhënien në përshtatje me fazat e mësimit dhe nevojat e nxënësve; • të evidentojë mjetet mësimore të nevojshme për të realizuar përmbushjen e objektivave të programit të kësaj lënde; • të hartojë objektivat specifike të arritjeve të 	<ul style="list-style-type: none"> • Literaturë që ka në fokus metodat e mësimdhënies ndërvepruese, me në qendër nxënësin. • Udhëzues dhe materiale mbështetëse që orientojnë për hartimin e objektivave të orës së mësimit, përgatitjen e ditarit të mësuesit, organizimin e orës së mësimit.

<p>nxënësve në tri nivele nisur nga objektivat e programit.</p> <p><u>Vlerësimi i nxënësve</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • të demonstrojnë përdorimin e formave dhe teknikave të ndryshme të vlerësimit të nxënësve për lëndën Shkenca e Tokës; • të hartojë teste për matjen dhe diagnostikimin në vazhdimësi të arritjeve të nxënësve në lëndën Shkenca e Tokës; • të hartojë modele të ndryshme pyetjesh në funksion të objektivave minimalë, mesatarë dhe maksimalë; • të interpretojë rezultatet e arritjeve të nxënësve, në funksion të nxitjes së progresit të nxënësve. 	
Fusha: Aspekte të etikës dhe komunikimit	
<p>Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:</p>	<p>Literatura</p>
<ul style="list-style-type: none"> • të njohë rregullat e etikës dhe sjelljes që duhen respektuar në marrëdhënie me drejtuesit e institucionit arsimor, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin; • të sillet në përputhje me rregullat e etikës dhe të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesit, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin gjatë punës së tij brenda dhe jashtë institucionit arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kodi i Etikës së Mësuesve në Arsimin Parauniversitar publik dhe privat, i datës 12.11.2012. • Literaturë dhe materiale burimore që trajtojnë çështje të etikës dhe të komunikimit.
Fusha: Aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe	
<p>Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:</p>	<p>Literatura</p>
<ul style="list-style-type: none"> • të njohë rregullat e drejtshkrimit të standardit të gjuhës shqipe; • të zbatojë rregullat e drejtshkrimit gjatë veprimtarive në institucionin arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Literaturë dhe udhëzues metodikë për përdorimin e rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe.

Fusha : Përmbajtja shkencore e lëndës

Rezultati

Mësuesi do të jetë i aftë:

- të shpjegojë konceptet kryesore me të cilat operon lënda Shkenca e Tokës;
- të interpretojë lidhjet shkak-pasojë midis proceseve e dukurive që trajton kjo lëndë;
- të demonstrojë lidhjen midis njohurive të lëndës me njohuritë e disiplinave të tjera brenda fushës ose jashtë saj;
- të tregojë përmes shembujve lidhjen e njohurive të kësaj lënde me situata të jetës së përditshme.

Literatura e rekomanduar

- Teksti i nxënësit për lëndën Shkenca e Tokës, klasa e 10-të.
- Libër për mësuesin Shkenca e Tokës - IKT, 2009.